

יעדי הציונות לקראת שנת 2000

עצם השם לכנס זה מעיד שאין מכנסיו סבורים שהציונות כבר סיימה את תפקידיה. אם על דרך סא.ב. יהושע רואה אותה, אם על דרך שמרדכי בר-און ניסחה פה. הרי לא נשאלנו על יעדיה של מדינת ישראל, כי אם על יעדיה של הציונות. בעבר היתה הזיקה בין שני מונחים אלה לכאורה פשוטה: מטרתה של הציונות להקים מדינה ליהודים. והנה קמה המדינה. בכך מקל על עצמו את מלאכתו א.ב. יהושע, המסיק מהגדרה זו שהציונות נסתיימה, שהרי יש מדינה. על כן אמרתי "לכאורה", כי למען האמת, לא כך ראו הקלאסיקאים הציונים את מטרתה, אף לא אלה שכינו עצמם ציונים, מדיניים, יתירה מכן, אף לא זה המנהיג הציוני ספילג את ההסתדרות הציונית בגלל סירובו של קונגרס ציוני להגדיר את "המדינה" כמטרת הציונות (ה"אנדזיל" המפורסם). לא. גם ז'בוטינסקי חזר והדגיש שאין המדינה מטרה, כי אם מכשיר למטרה הציונית שהיא שיבת ציון של רובו של העם היהודי. ומי שעמד בשנות השלשים בראש יריביו של ז'בוטינסקי, דוד בן-גוריון, וכי הוא התנגד ל"מדינה יהודית"? והרי קיבל את 'תוכנית פיל' כבסיס להסדר בשנת 1937 (ולא נמנע מלהבטיח באזני חברי מפא"י שהתנגדו ל"חלוקה", שזו אינה אלא זמנית, ו"בעוד 25 שנה נתחזק ונתפשט... הליטאני הוא גבולנו הצפוני... וגם את עבה"י המזרחי לא סכחתי...").

אין אנו עוסקים היום בעבר, על כן לא נדון בכעייה מדוע הוכשרה ה'מדינה' ב-1937 לאחר סנפסלה ב-1935, ולא בכעייה המכאיבה יותר והטראגית, מדוע תוכנית האיבקואציה של ז'בוטינסקי בשנת 1936 כונתה "ציונות של קסטרופה" אך היא עצמה הוכשרה בוועידת בילטמור 1942, כאשר כבר דלקו תנורי אושוויץ. פנינו מהמדינה ואילך. וכאן אקבע הנחת יסוד כלפיה. היא מכשיר. מכשיר למה? מכשיר לציונות.

אם הציונות הוגדרה בעבר כמדינה בדרך, מן הראוי ומן ההכרח - הכרח לשתייהן למדינה ולציונות - להפוך אז ההגדרה ולאמר: מהי מדינת ישראל? ציונות בדרך. תחנה במסע הציוני המיוחד במינו. ואכן לא רק העם היהודי - ואני מציין זאת כעובדה אכזיסטנציאלית, בלי מיטאפיסיקה ותיאולוגיה - הוא עם לא-נורמלי במהלך תולדותיו, ולא רק התנועה הציונית היא תנועת שחרור לא נורמלית, באשר אין היא מרד של אוכלוסיה נגד משעבדיה, כי אם תנועת השבת עם לארצו, ללשונו, לכלכלתו, לממלכתיותו, לצבאיותו (ובכל אלה אין כמותה בהיסטוריה להישגים) כי אם גם המדינה שהושגה - וזה נובע משתי הא-נומליות הקודמות - היא מדינה לא נורמלית. וזה נאמר לא לשבח ולא לגנאי, כי אם כקביעה קיומית.

במה?

מדינה נורמלית מהי? פונקציה בין טריטוריה ותושביה. מטרתה: להעניק את מירב הטוב למירב התושבים, (כל מסטר עושה או מתיימר לעשות זאת, בדרכו שלו).

זה גדרן של כל המדינות בעולם להוציא מדינה אחת והיא מדינת ישראל. מדינת ישראל היא היחידה בעולם שקמה - ועל כך אין חולקים - אך גם קיימת - ועל כך כבר יש חולקים - לא בסביל תושביה בלבד, כי אם בסביל העם היהודי שעדיין איננו בתוכה, אך אמור ועשוי לבוא אליה אם מרצון ואם מאונס.

אין עוד מדינה כיוצא בזה, כי אין עוד סיטואציה כסיטואציה של העם היהודי. אי תפישת גדרה זה הוא פרי אי-הבנות רבות, בייחוד בקרב דורות צעירים בעולם "אשר לא ידעו את יוסף", פשוטו כמשמעו, על כל מה הכרוך בשם יוסף על גלות וגיטו ויציאה מהגיטו ועלייה לצמרת וריאקציה של פרעה אשר לא ידע ויציאה מהגלות. בעיני רבים מקרב הצעירים בעולם שכבר נולדו בימי היות מדינת ישראל, ובעיניהם היא מדינה במזה"ת, מסובכת, במלחמות כביכול על גבולות, על שטחים, ורבות המדינות בעולם סטרם הגיעו לגבולות "סופיים", אך ללא דעת הבעייה ביסודה: שיבת העם היהודי מגלויותיו למולדתו ההיסטורית (גם דתית), ואין צריך לאמר כי זרה היא כל הפרובלימטיקה היהודית הזאת לעמים שמעבר לתרבות הנצרות והאיסלם, שיהודים ויהדות ותנ"ך וארץ

הקודש ואנטישמיות אינם אומרים להם כלום, על כן מעבר לתפישתם.

משמע: אותה "נורמליזציה" שמפעם בפעם היתה מושמעת כמטרת הציונות, טרם הושגה, גם אם היא רצויה או ברורה בגידרה, מצד זה ודאי שהיא ברורה, כי עדיין המדינה - על כל פנים על ידי הציונים שבה - רוצה בעלייה המונית, בשיבת ציון של המוני היהודים אשר בגלויות, ומבחינה זאת ודאי שיש להגדיר "גלויות" ולא "תפוצות", ודבר זה איננו תלוי כלל בכך את יהודי הגלויות מודים בכך או לא. הציונות לא קמה בשביל "ציונים" בלבד. היא באה להוציא מהסיטואציה הגלותית גם את כל אלה שאינם מודעים לסיטואציה שלהם. הציונות קמה מתוך ראיית התנאים האובייקטיביים שהגלות יצרה. מבחינה זו ממש בגדר חוסר אחריות היא התיזה שהעלה כאן מרדכי בר-און, ובדומה לכך מעלה בפורומי שונים גם יגאל עילם, שאין עוד אחיזה לפחדים של הקלאסיקה הציונית לסכנת שמד או השמדה - חוסר אחריות גם אל מול פני המציאות בארצות הגולה, נישואי תערובת המוניים וגלי אנטישמיות מחודשים, חוסר-אחריות גם אם אותות אלה ישכרו זמנית, גם אם אין בטחון שלל שצפויות 'טואות' חדשות. לא דרוש "בטחון", דינו באפשרות. ולאחר מה שנתאפשר במאה העשרים ובמרכזה של אירופה ובאומה כגרמניה, אסור - עדי גבול הפסע - לשוב ולאמר: לא תחזור עוד רעה שכזאת. לציונים ודאי וודאי שאסור לדגול בהרגעות שכאלה. גם אם הן נוחות להם לצורכי פוליטיקה אקטואלית בארץ, כדי להקל על סבך הסכסוך עם הערבים. שהרי קל יותר לנפנף בנימוק הדימוגראפי למען מדינה פלסטינאית, אם אין "סכנה" או "סיכוי" של חידוש העלייה היהודית ההמונית. גם אם זה תואם את הפילוסופיה ה"עכשוויסטית", אין זה לרוחה ולפני מהותה של הציונות. הציונות כאידיאה היא במהותה אנטי-עכשוויסטית. כל אידיאה היא אנטי-עכשוויסטית, שאם לא כן - היא מיותרת. הסיטואציה של העם היהודי איננה שונה במהותה מזו שהיתה בימי הקלאסיקה הציונית. יהודי בריה"מ הקומוניסטית ויהודי ארה"ב הקפיטליסטית לא הפכו להיות איכרים או פועלי תעשייה והם תופשים בכל מקום אותם מקומות סוציאליים שתפשו לפני כן, בארץ הוויימאר האימנסיפציוני-אידיאלי. ואם יש סינויים, הם לרעה, אל"ף בעקבות הסיקולריזציה הגוברת ומקלה על השמד ובעקבות מה שנראה כסותר

ואיננו אלא מסלים, המסך הזרות והמתח ועל רקע הידיעה: אכן, אפשר לעשות מעשים, ו"לפתור" בעיות, בצורה שלא היו מעלים על הדעת לפני השואה.

סטאלין תכנן את השמדת היהודים ב-1952 אחרי השואה ולא לפנייה. גם האמנה הפלסטינאית והחומייניזם, ה"קרובים" לנו פיזית, הן תופעות חדשות ולא עבר זמנן, והמערב כולו שתגונן, אך איננו מחוסן כלל וכלל ולוא גם

בנימוקי... פאציפיזם. או הכלל, אלו אצט נעמץ לצי' בתולדות 1942 פלאטו "הזואולוגי" אלן לאו אלוו' לטלר אין ה' אלסל' ז'אנ' וול' יא' ווליסלוג' אן אן גלופ אלס א מצי' וס, ווליסל' אצ'א' ק' ה'ש' ק'אצי' היסטוריון סיביראלי, אולטרה-ליבידאלי, כיצחק בער הסיק במסתו

המפג' לאה "גלות" מסקנה ברורה וחד-משמעית: אל יעלה על הדעת שעלינו לחזור למודל של בית שני, של דו-קיום בין מדינה ותפוצות, לא כי: אין מקום לדו-קיום, המודל הרצוי הוא זה של בית ראשון, כל העם בארצו.

על כל פנים זה ודאי שרצוי וכבר ניסח דוד בן-גוריון, שלא מן

הקיצונים היה: אינני יודע מה רוצים היהודים, אני יודע מה רצוי ליהודים והוא דיבר על שבעה מיליונים יהודים בארץ, בטרם מדינה ובטרם שואה. באותם הימים ממש - בשנות השלשים, בטיחות שהוא מנהל עם מנהיגים הערכיים הוא אומר מפורשות, שעם כל מה שהשלום דרוש לנו, כי בלי שלום אין אנו יכולים לבנות את הארץ, אין השלום מסרת הציונות.

אלמלא עניין זה שציונות שמו, אולי אפשר היה לדבר על השלום היום

כמטרתה העליונה של מדינת ישראל. אך מה לעשות ואנו - על כל פנים רובנו - רוצים עדיין להיות ציונים, משמע של ש משהו מעל לאידיאה של השלום, על כל פנים "שלום" טיש בו כדי לסתור את הציונות איננו רצוי. ולא שאינני יודע שמיליונים יהודים אינם אומדים היום בתור לעלייה, ולא שאינני יודע מה

זו ירידה' (ולא היו עליות בציונות ללא ירידות' ובאחוזים מחרידים יותר מאשר היום), אלא שמעולם לא נכנעה הציונות אידיאולוגית - ולא בסקטיקה לשעה

מדובר פה - ל"מציאותולוגיה" שכזאת, או ליאוש של 'מה לעשות, היהודים אינם רוצים לעלות'. ודאי שאיכות חיים טובה יותר תמשוך יותר. אך אם אין אנו סומכים על יהודים או על משיח, עדיין יכולים אנו לסמוך על "גויים".

ואינני חושש כלל להיראות כ"בעל ברית" של אנטישמיות. גיננוי זה ליווה

את הציונות מראשיתה. חום או דימום הם "בעלי-ברית" שכאלה לכל רופא, כי

אם נרצה, לא נשתחרר מעוצמת האידיאלים הנבואיים, שהצדק והשלום הם יכין וכוז כלהם, ורבים מדי הערכים שהענקנו לעולם ולעצמנו, סנוכל נפשית להתפרק מהם, אלא שעדיין אנו בשלב "יפתח בדורו". ועדיין בשלב קיבוץ העצמות היבשות מחזון יחזקאל, ולא עת אחרית הימים עדיין, ולא עת וגר זאב עם כבש (והנביא לא קבע שאנו צריכים להיות הכבש...). לא עת האוטופיה, כי אם עת הטופיה דוקא, עת המיקום הקונקרטי והאיתן מכל הבחינות. עצם אי-הסיפוק של רבים פה, איננו דוקא סימפטום רע, בתנאי שאין הוא מיאס, כי אם מחייב. מחייב על פי החזון הציוני המלא.

מה הוא אם כן יעדה של הציונות לקראת שנת אלפיים? פשוט מאוד:

הציונות. הציונות שמדינה היא פיגום לה.

פשוט מאוד כמובן מבחינת הניסוח, הגיוני ועקבי מאוד מבחינת מהותה של הציונות כגאולת ישראל באמצעים מודרניים. לגמרי לא פשוט מצד הביצוע, ההגשמה, אך זה אף פעם לא היה פשוט, והקשיים מצד היהודים עצמם היו רבים והם רבים יותר המקשיים מצד החוץ, ממזרים ועד הנה. אלא שהרצון והחזון - משמע המודעות לחובה, למה שרצוי ומה שנחוץ - הם תנאים מוקדמים לכך שהרצון והנחוץ יהיה גם בגדר האפשר. ו"הנה היא לאה?" אמרנו על האכזב? שמא לא היא, לאה, שמא אנחנו לאים? אנחנו אנחנו שמנו, עבינו, והמוצא לקראת המסך הגשמת היעוד הוא בהתחדשות הרצון והצורה.

ועל גולתו הטובה ביטלתי דיאלקטי וזמנית: אצל ואינו בקרב. דיאלקטי ואינו כי אלוהים
 ולכן סוהים בן האדם אמן הקראו. במשמעות מיט כוונות על כל בסיס קבול בולג והוא
 אר בסיס האבולו, במחשבות לבחנותם לזמנית את העולם, הם הקורקטא הימנתי של מולגו
 בזוי קדש אלו, אלו גמוש היו שביטולו. אנו הציונים מנסו ל אצל ואינו בקרב אינו
 במלך העול הקבול ומצולת לקולות להגשמת, כי אם וועלם קבול האבולו, מלפול
 האבולו לבצון אלוה מילול כיהם. אלו אלו אלוה הו גמולו וממל מילול
 לזו מולג אלו מרבים בלך, אלוה אלו מלך מולך נמתיג ממוס מולך מרבים. אמר
 כסם אלוה ציוני בלחה האנוה מלפול. אמן ממוס מולך כסם אלוה האל מרבים: אלו
 אמן אלוה ואל ואלוה אלו ואלוה אלוה. ציוני אלוה, מלפול אלוה מלפול אלוה.